

4. Davydenko I. V. Shliakhy rozvytku rekreatsiino-turystychnoho kompleksu Ukrainy / I. V. Davydenko // Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen. – Odesa: ODEU, 2004. – Vyp. 17. – S. 74–78.
5. Zorin I. V. Turyzm yak vyd diialnosti / I. V. Zorin, T. P. Kaverina, V. A. Kvartalnov [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://infotour.in.ua/zorin.htm>.
6. Ylyna E. N. Menedzhment transportnykh usluh: avyatsyonnye perevozky v turyzme: uchebnyk / E. N. Ylyna. – M. : Sovetskyi sport, 2007. – 144 s.
7. Naikrasyvishi potiahy svitu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://uagolos.com/nespishne-podoroj-naikrasyvishi-pojizda-svity/>.
8. Sych Ie.M. Innovatsiino-investytsiina vzaiemodiia pidpriemstv transportu i turyzmu: [monohrafiia] / Ie. M. Sych, O. M. Parubets, D. O. Suhoniako. – K.: Kondor, 2013. – 219 s.
9. Shelemetieva T. V. Pidvyshchennia rivnia transportnykh posluh yak osnova efektyvnoho rozvytku turyzmu Ukrainy / T. V. Shelemetieva // Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy. – 2016. – № 2. – S. 183–189.
10. Cruise Industry Overview – 2017 [Electronic resource] – Mode of access : <http://www.f-cca.com/downloads/2017-Cruise-Industry-Overview-Cruise-Line-Statistics.pdf>.
11. Kovačić M. Interdependence of Transport and Tourism / Mirjana Kovačić, Tamara Milošević // Pomorski zbornik. – 2016. – № 52.– P. 99–111.
12. Mammadov Rufat. The Importance of Transportation in Tourism Sector / Rufat. Mammadov [Electronic resource] – Mode of access : https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2231334.
13. Tourism statistics – characteristics of tourism trips [Electronic resource]. – Mode of access : http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics_-_characteristics_of_tourism_trips
14. UNWTO Tourism Highlights 2017 Edition [Electronic resource]. – Mode of access : <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights>.

Пикулик Оксана. Транспортные услуги в организации туристической деятельности. В статье рассматриваются основные аспекты транспортного обслуживания в туристической деятельности. Отмечается важная роль транспорта в росте развития международного туризма. Проанализированы показатели использования различных видов транспорта в туристической деятельности. Исследуются преимущества авиационных перевозок в обслуживании туристических потоков. Раскрываются особенности использования автомобильного и железнодорожного транспорта в туризме. Исследуется роль морских и речных круизных путешествий на международном туристическом рынке.

Ключевые слова: транспортные услуги, туристическая деятельность, международный туризм, авиаперевозки, автобусный тур, морской круиз.

Pikulyk Oksana. Transport Services in the Organization of Tourism Activities. The main aspects of transport services in tourism activities are examined in the article. The important role of transport in the growth of international tourism development is noted. The indicators of use of various types of transport in tourism activity are analyzed. The advantages of air transportation in tourist flows services are explored. The features of use of automobile and railway transport in tourism are analysed. The role of sea and river cruises on the international tourist market is explored.

Key words: transport services, tourist activity, international tourism, air transportation, bus tour, sea cruise.

Стаття надійшла до редколегії
17.10.2017 р.

УДК 910.112.338

**Ірина Мандрик,
Вікторія Савчук**

Туристично-країнознавчі особливості розвитку туризму в Литві

Розглянуто особливості та тенденції розвитку туризму в Литві з позицій туристичного країнознавства. Показано місце й роль туризму в економіці цієї держави. Проаналізовано динаміку та географічну структуру туристичних потоків. Названо основні країни-постачальники іноземних туристів до Литви. Виявлено, що в

останні роки значно зменшився притік туристів із Росії, натомість туристичний ринок Литви заміщується туристами з країн Європейського Союзу. Указано на те, що, крім іноземного туризму, у Литві вагому роль відіграє внутрішній туризм, який демонструє тенденцію до зростання. Охарактеризовано основні види туризму Литви та визначено найважливіші чинники, що сприяють їх розвитку. Названо й проаналізовано найважливіші туристичні центри країни (Вільнюс, Тракай, Каунас, Шяуляй, Клайпеда, Друскінінкай). Визначено основні проблеми й перспективні напрями розвитку туризму в Литві.

Ключові слова: туризм, туристичне країнознавство, туристичний потік, види туризму, туристичний центр, Литва.

Постановка наукової проблеми та її значення. Розвиток міжнародного туризму в постсоціалістичних країнах Європи відбувається відчутно повільніше, порівняно із Західною Європою. Проте туристична сфера в Литві, як і в інших країнах Балтії, є ефективною, а відтак і перспективною. Підтвердженням цього виступає зростаючий інтерес іноземних туристів, а також стабільне підвищення рівня туристичних прибуттів протягом останніх десятиліть. Розбудова рекреаційно-туристичної галузі та посилення її впливу на економічний розвиток стали одними з пріоритетних напрямів розвитку господарства країни. Тому туристично-країнознавче дослідження сучасних особливостей розвитку туризму в Литві досить актуальне з огляду на те, що країна є ще маловідомою для українських туристів.

Аналіз досліджень із цієї проблеми. Дослідження туристичної сфери країн Балтії, у тому числі Литви, розкрито в працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Коротку туристично-країнознавчу характеристику Литви подано в навчальних посібниках із туристичного країнознавства М. П. Мальської, М. З. Гамкало, О. Ю. Бордун [5] та І. В. Смаля [10]. Окремі аспекти розвитку туризму висвітлено в наукових працях переважно литовських учених. Зокрема, Г. П. Бужинскас розглядає зовнішньополітичні й правові аспекти розвитку туризму в Литві [1]. Л. Жабалюнас [2], Я. Раманаускене, А. Гаргасас, Ю. Раманаускас [8] аналізують розвиток сільського туризму в Литві. У статті Е. Спіряєваса висвітлено еволюцію міжнародного туризму цій державі, порівняно з іншими країнами Балтії (Латвією та Естонією) [11]. Питання розвитку окремих видів туризму відображено в публікаціях А. Липовця [3], В. В. Хожемпо, М. Є. Сияговської [14]. Природно-географічні чинники розвитку туризму в Литві проаналізовано в публікації І. П. Мандрик й О. Р. Гіля [6]. Проте комплексних туристично-країнознавчих досліджень Литви в сучасній вітчизняній науковій літературі не представлено, що й зумовило вибір теми цієї наукової статті.

Мета статті – туристично-країнознавчий аналіз сучасних особливостей розвитку туризму в Литві. Згідно з поставленою метою виконано такі **завдання**: показати місце й роль туризму в економіці Литви; проаналізувати динаміку та структуру туристичних потоків; охарактеризувати основні види туризму й найважливіші туристичні центри країни; визначити проблеми та перспективні напрями розвитку туризму в Литві.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. В останні роки в Литві спостерігаємо зростання ролі туризму в економіці країни. Зокрема, у 2016 р. загальний внесок туризму у ВВП Литви становив 2,2 млрд дол. (5,3 % від загального ВВП), прямих внесок туризму у ВВП – 1,93 %. Загальний внесок туризму в зайнятість склав 68,5 тис. осіб (5,1 %), пряма зайнятість населення в туристичній сфері Литви становила 26,2 тис. осіб (2 %). За 2004–2015 рр. доходи від туризму в Литві збільшилися майже удвічі (із 834 млн дол. до 1310 млн дол.) [4].

Зростання потоків іноземних туристів у країні Балтії стало особливо помітним із 1995 р. Якщо в 1995 р. у Литві побувало 650 тис. іноземних туристів, то у 2015 р. цю державу відвідали 2,1 млн туристів із різною тривалістю перебування. У 2016 р. найбільший притік туристів серед країн Балтії припав на Литву, де місцеві й іноземні туристи провели 7,1 млн ночей (на 7,3 % більше, ніж у 2015 р.) [13].

Сьогодні в країні простежуємо процес переорієнтації ринку туристичних послуг на внутрішніх туристів і туристів із країн Західної Європи. В останні 2–3 роки значно зменшився притік туристів із Росії, натомість туристичний ринок заміщується туристами з країн Європейського Союзу. У 2015 р. у Литві з тривалістю перебування понад три дні переважали туристи з Білорусі (19 %), Росії (15 %), Польщі (12 %), Латвії (10 %), Німеччини (9 %), Фінляндії (4 %), Великобританії (3 %), Швеції (3 %), Естонії (3 %), Норвегії (2 %) (рис. 1).

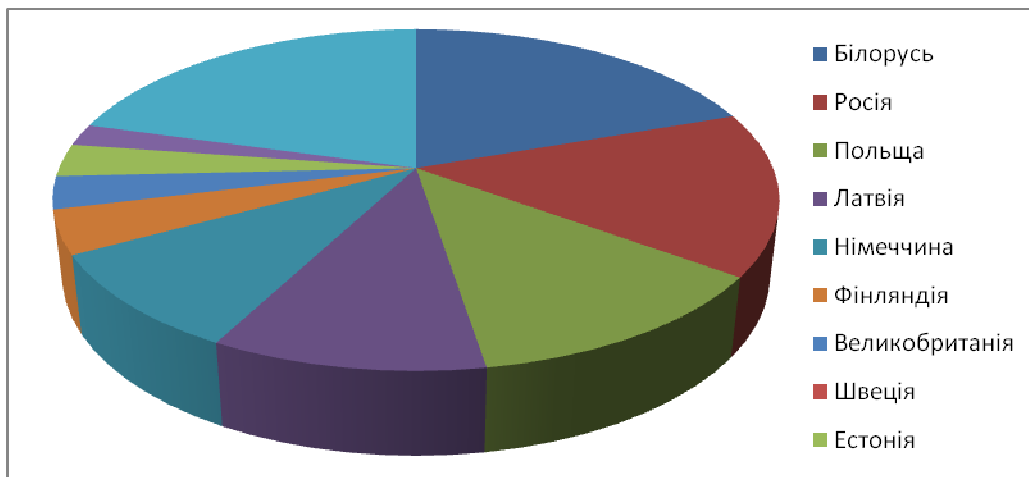

Рис. 1. Географічна структура в'їзного потоку туристів у Литву у 2015 р., % ([побудовано за:[15])

Особливість виїзного туризму – те, що він значно поступається в'їзному, незважаючи на те, що в останні роки спостерігаємо зростання виїзного потоку туристів та збільшення їх витрат. У 2015 р. кількість відправлень туристів із Литви склала 1,86 млн осіб. Витратили литовські туристи за кордоном 1131 млн дол. [4]. Переважно вони відвідують сусідні країни Балтії, Європейського Союзу, а також деякі країни Азії (ОАЕ, Таїланд).

Крім міжнародного туризму, у Литві вагому роль відіграє внутрішній туризм. Жителі держави складають половину від загального туристичного потоку. У 2016 р. по країні мандрували й залишалися на ночівлю 1,26 млн місцевих туристів, що складає 45,8 % від туристичного ринку країни. У 2015 р. простежено зростання внутрішнього туризму на 8,8 %, порівняно з 2014 р. За 2016 р. місцевий туризм зріс на 10,2 %. У готелях та інших закладах розміщення зупинилося на 116 тис. осіб більше, ніж у 2015 р. Більшість подорожуючих – жителі великих міст (Вільнюса, Каунаса, Клайпеди, Шяуляй). Місцеві туристи зупинялися в середньому на три ночівлі. У подорож відправлялися найчастіше із сім'єю (36 %) або з друзями (31 %). Середня вартість однієї поїздки по Литві коливалася від 150 до 300 євро. Близько 60 % цих витрат ішло на харчування. Литовські курорти (Друскінінкай, Бірштонас, Паланга й Нерінга) разом із курортними територіями (Анікшчяй, Тракай, Зарасай та Ігналіна) склали близько половини (49,3 %) литовського місцевого туристичного ринку. Серед міст найбільше туристичний потік зріс у Каунасі (на 19 %), на другому місці – Клайпеда (10,7 %). Вільнюс найбільше залучив місцевих туристів – 189 тис. осіб (збільшення на 6 %). Серед литовських курортів найбільше зростання місцевих туристів спостерігалось в Бірштонасі (21,5 %). У Друскінінській та Паланзі турпотік зріс на 10 % [3]. Багаті й різноманітні природно-рекреаційні та культурно-історичні ресурси Литви дають змогу розвивати такі види туризму, як курортно-пляжний, лікувально-оздоровчий, екологічний, сільський, культурно-пізнавальний, гастрономічний.

Положення Литви на узбережжі Балтійського моря визначає розвиток курортно-пляжного туризму, хоча країна має найкоротшу берегову лінію. Одним із найвідоміших і найбільш екологічно чистих курортних районів країни є Нерінга, що на Куршській косі. Куршська коса – вузький півострів у Балтійському морі, відокремлений від материка Куршською затокою. Литовська частина півострова має протяжність 52 км. Нерінга складається з чотирьох селищ (Ніда, Прейла, Превалка й Юодокранте). У літній час сюди приїжджають туристи, щоб відпочити на пляжах і відчути цілющі властивості місцевого клімату. Крім того, Нерінга є національним парком, де можна побачити унікальні рослини й диких тварин. Найбільш розвинені туристичні зони – Ніда та Юодокранте. Пляжі тут піщані, простягаються по всьому узбережжю й мають ширину від 25 до 70 км. Характерна риса Нерінги – унікальна природа та дуже чисте повітря, практично всім пляжам присвоєно «блакитний прапор» як екологічно чистим зонам відпочинку.

Найрозвиненіший курорт Литви – Паланга, який лежить на півночі Балтійського узбережжя. Він повен туристів цілий рік. Пляжі простягаються вздовж берега на 10 км. Усі вони піщані, оснащені

кабінками для переодягання. Паланга є також і великим бальнеологічним курортом. Клайпеда – найпівнічніший порт Литви. Тут також є декілька пляжів. У північній частині міста наявні три пляжі, яким присвоєно «блакитний прапор». Вони оснащені усіма об'єктами пляжної інфраструктури.

Лікувально-оздоровчий туризм у Литві розвивається на базі місцевих мінеральних вод і лікувальних грязей. Найбільш відомим бальнеологічним курортом Литви є Друскінінкай, розміщений на півдні країни за 130 км від Вільнюса. Славиться Друскінінкай своїми натрієво-кальцієвими водами, лікувальним торфом і сапропелем. Тут лікують серцево-судинні, гастроентерологічні, неврологічні, пульмонологічні, гінекологічні захворювання, порушення обміну речовин й опорно-рухового апарату. Одним із чудес курорту є джерело краси «Гроjis», в одному літрі води якого міститься понад 50 г різних солей. На курорті варто відвідати музей знаменитого художника та композитора М. К. Чюрленіса й Друскінінкайський парк Грюто. Сюди на лікування щорічно приїжджає понад 100 тис. осіб. На курорті діє вісім здравниць, що одночасно можуть прийняти понад 4 тис. відпочивальників.

Бірштонас – курорт, який лежить на півдні Литви за 90 км від Вільнюса. Щорічно тут лікується 15 тис. осіб. Солоні джерела Вільнюсу були відомі ще в середні віки. У межах курорту є 13 свердловин із мінеральними водами (хлоридно-натрієвими й кальцієво-магнієво-натрієвими). Наявні також лікувальні торфові грязі. У місцевих центрах проводять лікування захворювань опорно-рухового апарату, травного тракту, нервової системи, онкологічних та гінекологічних захворювань. Курорт відомий і природним парком: насадженнями туї, ялинки, алеями каштанів, лип та кленів. На курорті працює два санаторії.

Екологічний туризм став галуззю міжнародної спеціалізації країни. Програма з розвитку туризму в Литовській Республіці на 2014–2020 рр. використовує трохи модифіковану назву – зелений туризм (екотуризм), мета якого – спостереження за дикою природою й місцевими проявами культури без негативного впливу на навколишнє середовище та забезпечення місцевого населення соціально-економічною діяльністю [1]. Незаймана природа, велика кількість річок, озер, боліт, природоохоронних об'єктів у поєднанні з відмінною туристичною інфраструктурою створюють туристам незабутні враження. Туристу пропонують різноманітні варіанти відпочинку (полювання, риболовля, дайвінг, велопробіги, водний спорт і просто відпочинок на природі).

На території Литви нараховується близько 300 різних парків, заповідників і заказників. Найбільш привабливими серед природоохоронних об'єктів є п'ять національних парків: Куршська коса, Жематійський, Аукштайський, Дзукійський і Тракайський [6]. Відпочинок на озерах – один із різновидів екологічного туризму. Риболовля на озерах приваблює в Литву багатьох туристів. Озерний край Литви складається з п'яти районів: Утена, Молетай, Анікшай, Ігналіна і Зарасай. В Утенському районі містяться 185 озер, у Молетському – понад 280, в Анікшайському – 76, в Ігналінському – 279, Зарасайському – понад 300 озер [6]. Озерна риболовля – це, передусім, ловля щуки на спінінг, а також окуня, ляща, густера, плотви, карася, корюшки, налима та ін. У садибах Озерного краю господарі дають дозвіл на вилов риби або допомагають отримати державний дозвіл на риболовлю, пропонують напрокат човни. Зі свіжовиловленої риби можна приготувати уху прямо на місці. Для цього є спеціально обладнані місця.

Екологічний туризм, відпочинок на озерах безпосередньо пов'язані з сільським туризмом. Із кінця 1990-х рр. у Литві діє Асоціація сільського туризму, яка об'єднує власників понад 400 садіб. Сьогодні садиби сільського туризму пропонують не лише проживання, а й різні розваги та види діяльності: риболовлю, мисливство, водні та велосипедні прогулянки, активні розваги (тир, стрільбища, квадроцикли, орієнтування на місцевості тощо), банні процедури, збирання грибів та ягід, навчальні програми (випічка хліба, різьба, плетіння, ліпка глини та ін.) [8].

У Литві наявні древні міста, у яких до наших днів збереглося багато пам'яток історії, культури й архітектури. Тому важливим видом туризму в країні є культурно-пізнавальний туризм. Більшість екскурсій у Литві ознайомлюють туристів з історією країни та визначними місцями її найбільших міст. Гості відвідують столицю й найбільше місто країни Вільнюс, древню столицю Литви Тракай, друге за величиною місто та культурний центр країни Каунас, древні міста Шауляй і Клайпеду.

Вільнюс – найбільше місто Литви. Як столиця воно згадується з 1323 р. Старе місто Вільнюс – одне з найбільших у Європі (360 га) і головна пам'ятка країни (із 1994 р. внесене в список Світової культурної спадщини ЮНЕСКО). Головні пам'ятки столиці – залишки Верхнього замку (XIV–XV ст.),

старий арсенал (XVI ст.), площа Гядимінаса (Гедиміна, початок XIX ст.) зі статуєю засновника міста великого князя Гедиміна (1316–1341); символ міста – вежа Гедимінаса з оглядовим майданчиком, новий арсенал (XVIII ст.), Кафедральна площа, залишки міської стіни (XVI ст.) з воротами Аушрос (Мединінські ворота), Артилерійський бастион (1640), ансамбль університету (XVI–XIX ст.), дзвіниця костюлу Св. Іоанна, що входить в університетський комплекс (найвища вежа Старого міста – 68 м), міська Ратуша (1786–1799), палац єпископа (1825–1832), Вяркяйський палац і Кафедральний собор біля підніжжя гори Гедиміна (1251) із могилами великих князів литовських і мощами заступника Литви – святого Казимира, 52-метрова дзвіниця Кафедрального собору (XIII–XVII ст.), Президентський палац (1387), вулиця Пилес (Замкова), замок Раудондваріс та ін. Церкви й костюли – візитна картка Вільнюса. Найцікавіші серед них – готична церква Мікалоянус (костюл св. Михайла, XIV ст.), церква й монастир бернардинів (XVI ст.), церква Св. Анни (XV–XVI ст.), церква Миколая (XVI–XVII ст.), церква Святого Духа (єдина барокова православна церква в Литві, 1624–1638), костюл Св. Петра і Павла, П'ятницька церква (перша християнська кам'яна будівля столиці, 1345), костюл Св. Юргіса (1506), костюл Св. Варфоломія (1824), ансамбль костюлу Св. Ігнотаса (XVII ст.), костюл Пресвятої Діви Марії (XV–XVIII ст.), бароковий костюл Св. Казимира (перший у Литві костюл у стилі бароко, 1604–1618) та ін. [10].

Вільнюс також вважається одним із найбільших виставкових і музейних центрів Європи. Для аматорів музики будуть цікаві Національна філармонія, Палац конгресу, Зал музичної академії, Палац працівників мистецтв, Палац концертів і спорту, у яких регулярно проводять музичні заходи. У місті є декілька театрів: Театр опери і балету, Молодіжний театр, Національний театр драми, Російський драматичний театр, ляльковий театр «Леле», театр Старого міста, Малий театр, театр «Вайділос» та ін.

Тракай – давня столиця Литви, цікавий острівним замком, що вважався однією з неприступних фортець у Східній Європі, тривалий час був резиденцією великих литовських князів. Зараз у ньому розміщений Тракайський історичний музей. Об'єкти туризму – руїни Півострівного замку й домініканського монастиря, палац Узутракіс із парком у французькому стилі, караїмські релігійні споруди, унікальний льодовиковий ландшафт із десятками озер навколо міста. Окрема гордість міста – Національний історико-культурний парк Тракай, на території якого розміщено два заповідники й 10 культурних, ландшафтних і природних пам'яток, а також понад 50 стародавніх будинків, безліч археологічних та архітектурних пам'яток.

Каунас – друге за величиною місто Литви, відоме середньовічною архітектурою, дзвонівими концертами, музеями. У місті варто відвідати Каунаський замок (XIII–XVII ст.), романський кафедральний собор Петра і Павла (XV–XVII ст.), церкву Вітаутаса (1400), костюл Воскресіння Господнього (1932), Православний собор Благовіщення, костюл Св. Франциска й монастир єзуїтів (1666–1725), собор св. Архангела Михаїла (1891–1893), костюли Св. Трійці, Св. Миколая (XIV ст.), домініканський монастир, міську Ратушу (1542), ренесансний палац князів Масальських (XVII ст.), бароковий монастир камальдолійців (1664–1712), православні церкви в неовізантійському стилі в новій частині міста. У Каунасі та його околицях є величезна кількість музеїв народного побуту (за 22 км на схід Каунаса), авіації Литви, парк Будинку президентів, кераміки, народної музики, литовської музики, медицини й фармацевтики, пошти, телекомунікацій та інформатики, депортацій і литовського національного відродження.

Шяуляй – місто, яке відоме музеями Аушра, має будинок Венска-лусків, музей велосипедів, фотомузей, палац Х. Френкеля, будинок Іовараса, музей радіо й телебачення, музей кішок, Пожежно-технічний Музей, музей історії Шяуляйського університету, Музей історії залізниці, Музей історії водопостачання і каналізації та ін. За 11 км від міста є відома Гора Хрестів – місце паломництва католиків. Перші хрести поставлено в 1863 р. на пам'ять про загиблих повстанців, які виступили проти Російської імперії.

Клайпеда – великий незамерзаючий морський порт на березі Куршської затоки, одне з найдавніших міст у Литві, засноване в 1252 р. як замок Мемельбург. Після Другої світової війни збереглися залишки замку на Куршській косі, численні театри й галереї (XVII–XVIII ст.), квартали старих кам'яних складів (XVIII–XIX ст.), будинок магістрату (1770) і театру (1870). У місті варто відвідати Музичний і Драматичний театри, Музей ковальських виробів з унікальними залізними хрестами зі старого цвинтаря міста, Красзнавчий музей, картинну галерею, скульптурний парк «Мазвідас», Музей історії Малої Литви, Литовський морський музей, а також акваріум у будинку старого форту та дельфінарій [5].

В останні роки в межах реалізації Програми розвитку туризму на 2014–2020 рр., крім традиційних видів туризму, у Литві швидкими темпами розвиваються інші перспективні форми туризму: сільський, діловий, активний, медичний, релігійний, гастрономічний, подієвий та ін. [1]. Розвиток нових перспективних туристичних напрямів і форм передбачає розв'язання низки проблем, які знижують конкурентоспроможність країни на туристичному ринку й гальмують розвиток туризму. Зокрема, серед них можна виділити такі, як проблема сезонності – через прохолодний і вологий клімат, недостатню кількість сонячних днів, холодне Балтійське море туристичний сезон триває 3–4 місяці; нестача кемпінгів для розвитку автомобільного туризму; нестача високоякісних дорогих готелів для розвитку ділового туризму; відсутність чіткої туристичної стратегії для східних ринків (Росії, Білорусі та інших пострадянських країн); недостатній рівень поінформованості туристів із сусідніх країн [9].

Загалом подальший успішний розвиток туризму в країнах Балтії, у тому числі Литви, залежить від просторової інтеграції її інфраструктури із сусідніми країнами у сфері прикордонного й транскордонного співробітництва. Так, Литва відіграє важливу роль у просуванні міжнародного туризму в Північно-Західній Білорусі та Калінінградській області, які є пріоритетами в територіальному співробітництві й розвитку спільних туристичних проектів [11].

Висновки й перспективи подальших досліджень. В останні роки Литва демонструє швидкі темпи розвитку туризму, про що свідчать зростання туристичних потоків і збільшення доходів від туризму. Основні відвідувачі Литви – туристи з країн Європейського Союзу: Польщі, Німеччини, Фінляндії, Латвії, Естонії, – а також із Росії та Білорусі, хоча в останні роки притік туристів із Росії значно скоротився. Балтійське море, чисті пляжі, бальнеологічні курорти, незаймана природа, велика кількість річок, озер, природоохоронних об'єктів у поєднанні з відмінною туристичною інфраструктурою та багатою культурно-історичною спадщиною створюють у Литві сприятливі передумови для розвитку курортно-пляжного, лікувально-оздоровчого, екологічного, сільського, культурно-пізнавального туризму. Серед пріоритетних напрямів виділяються діловий, медичний, гастрономічний, релігійний, розважальний та інші види туризму. Тому перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням й аналізом упровадження національної програми розвитку туризму в країні.

Джерел та література

1. Бужинскас Г. П. Внешнеполитические и правовые аспекты развития туризма в Литовской Республике / Г. П. Бужинскас // Вестник РМАТ. – 2015. – № 2. – С. 23–29.
2. Жабалюнас Л. Сельский туризм в Литве / Л. Жабалюнас [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ltclub.ru/RU/2013-09-10-kaimo-turizmas-lietuvoje/>
3. Липовец А. Литовцы стали чаще ездить по стране, или 11 фактов о местном туризме / А. Липовец [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.sputniknews.lt/tourism/20170312/2416720/kolichestvo-mestnyh-turistov-v-litve-stalo-bolshe.html>
4. Литва. Туризм // Мировой Атлас Данных [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://knoema.ru/atlas/Литва/topics/Туризм>
5. Мальська М. П. Туристичне країнознавство. Європа : навч. посіб. / М. П. Мальська, М. З. Гамкало, О. Ю. Бордун. – Київ : Центр учб. літ., 2009. – 224 с.
6. Мандрик І. П. Природно-географічні чинники розвитку туризму в Литві / І. П. Мандрик, О. Р. Гіль // Рекреаційно-туристичний потенціал регіонів України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : матеріали І Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Луцьк, 30–31 берез. 2017 р.). – Луцьк : Терен, 2017. – С. 98–101.
7. Развитие государственной политики по туризму с 90-х годов и поддержка бизнеса правительством Литвы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.osce.org/ru/ashgabat/18980?download=true>
8. Раманаускене Я. Развитие сельского туризма в Литве / Я. Раманаускене, А. Гаргасас, Ю. Раманаускас [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2007~1367164178263/datastreams/DS.002.2.01.ARTIC/content>
9. Сливенко Є. А. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток туристичного ринку країн Балтії / Є. А. Сливенко // Вісник Дніпропетровського університету. – Серія «Менеджмент інновацій». – 2014. – Вип. 3. – С. 93–99.
10. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу / І. В. Смаль. – Ніжин : Вид-во Ніжинського держ. ун-ту ім. Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.
11. Спирыевас Э. Развитие международного туризма в Литве: сравнительный анализ региональных аспектов / Э. Спирыевас / Балтийский регион. – 2013. – С. 116–127 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://docplayer.ru/32077283-Spiryaevas-e-razvitie-mezhdunarodnogo-turizma-v-litve-sravnitelnyy-analiz-regionalnyh-aspektov-baltiyskiy-region-s.html>

12. Стариков А. Туризм в Прибалтике – 2015: стагнация и неопределенность / А. Стариков [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rubaltic.ru/article/politika-i-obshchestvo/291215-turizm-pribaltika/>
13. Туризм в Литве: качественные услуги за приемлемую цену [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.kurier.lt/turizm-v-litve-kachestvennye-uslugi-za/>
14. Хожемпо В. В. Современное состояние и проблемы развития сельского туризма в Республике Литва / В. В. Хожемпо, М. Е. Синяговская // Молодой ученый. – 2014. – № 2. – С. 562–564.
15. Lithuanian statistical system [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.stat.gov.lt/en/lietuvos-statistikos-sistema1>

References

1. Buzhynskas G. P. Vneshnepolytycheskie y pravovie aspekty razvytiya turyzma v Lytovskoy Respublike / G. P. Buzhynskas // Vestnik RMAТ. – 2015. – № 2. – S. 23–29.
2. Zhabalyunas L. Selskiy turizm v Litve / L. Zhabalyunas [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://ltclub.ru/RU/2013-09-10-kaimo-turizmas-lietuvoje/>
3. Lipovets A. Lytovtsyi stali chashche ezdit po strane, ili 11 faktov o mestnom turizme / A. Lipovets [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://ru.sputniknews.lt/tourism/20170312/2416720/kolichestvo-mestnyh-turistov-v-litve-stalo-bolshe.html>
4. Litva. Turizm // Myrovoy Atlas Dannyyh [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://knoema.ru/atlas/Lytva/topics/Turyzm>
5. Malska M. P. Turystychno krainoznavstvo. Yevropa: navch. posib. / M. P. Malska, M. Z. Hamkalo, O. Iu. Bordun. – K. : Tsentр uchbovoi literatury, 2009. – 224 s.
6. Mandryk I. P. Pryrodno-heohrafichni chynnyky rozvytku turyzmu v Lytvi / I. P. Mandryk, O. R. Hil // Rekreatsiino-turystychniy potentsial rehioniv Ukrainy: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku : materialy I vseukr. nauk.-prakt. internet-konferentsii (m. Lutsk, 30–31 bereznia 2017 r.). – Lutsk : Teren, 2017. – S. 98–101.
7. Razvitie gosudarstvennoy polityki po turizmu s 90-h godov i podderzhka biznesa pravitelstvom Litvyi [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://www.osce.org/ru/ashgabat/18980?download=true>
8. Ramanauskene Ya. Razvitie selskogo turizma v Litve / Ya. Ramanauskene, A. Gargasas, Yu. Ramanauskas [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2007~1367164178263/datastreams/DS.002.2.01.ARTIC/content>
9. Slyvenko Ie. A. Vplyv yevrointehratsiinykh protsesiv na rozvytok turystychnoho rynku krain Baltii / Ie. A. Slyvenko // Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Ser.: Menedzhment innovatsii. – 2014. – Vyp. 3. – S. 93–99.
10. Smal I. V. Turystychni resursy svitu / I. V. Smal. – Nizhyn : V-vo Nizhynskoho derzh. un-tu imeni Mmykoly Hoholia, 2010. – 336 s.
11. Spyrjaevas E. Razvitie mezhdunarodnogo turizma v Litve : sravnitelnyy analiz regionalnyh aspektov / E. Spyrjaevas // Baltiyskiy region. – 2013. – S. 116–127 [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://docplayer.ru/32077283-Spiryaevas-e-razvitie-mezhdunarodnogo-turizma-v-litve-sravnitelnyy-analiz-regionalnyh-aspektov-baltiyskiy-region-s.html>
12. Starikov A. Turizm v Pribaltike – 2015: stagnatsiya i neopredelenost / A. Starikov [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://www.rubaltic.ru/article/politika-i-obshchestvo/291215-turizm-pribaltika/>
13. Turizm v Litve: kachestvennyie uslugi za pryemlemuyu tsenu [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa : <http://www.kurier.lt/turizm-v-litve-kachestvennye-uslugi-za/>
14. Hozhempo V. V. Sovremennoe sostoyanie i problemy razvitiya selskogo turizma v Respublike Litva / V. V. Hozhempo, M. E. Synyagovskaya // Molodoy ucheniy. – 2014. – № 2. – S. 562–564.
15. Lithuanian statistical system [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.stat.gov.lt/en/lietuvos-statistikos-sistema1>

Мандрик Ирина, Савчук Виктория. Туристическо-страноведческие особенности развития туризма в Литве. Рассмотрены особенности и тенденции развития туризма в Литве с позиций туристического страноведения. Проанализированы динамика и географическая структура туристических потоков. Названы основные страны-поставщики иностранных туристов в Литву. Обнаружено, что в последние годы существенно уменьшился поток туристов из России, вместо этого туристический рынок Литвы замещается туристами из Европейского Союза. Указано на то, что, кроме иностранного туризма, в Литве существенную роль играет внутренний туризм, который демонстрирует тенденцию к росту. Охарактеризованы основные виды туризма Латвии и определены важнейшие факторы, способствующие их развитию. Названы и охарактеризованы самые важные туристические центры страны – Вильнюс, Тракай, Каунас, Шяуляй, Клайпеда, Друскининкай. Определены основные проблемы и перспективные направления развития туризма в Литве.

Ключевые слова: туризм, туристическое страноведение, туристический поток, виды туризма, туристический центр, Литва.

Mandryk Irina, Savchuk Viktoriya. Tourist-country Studies Features of Tourism development in Lithuania.

The present article deals with the study of the tourism features development in Lithuania. The text gives a valuable information on features and trends of tourism development in Lithuania based on tourist-regional research. Special attention is given to the place and role of tourism in the Lithuanian economy. The article mentions dynamics and geographic structure of tourist flows. Named the main supplier countries of foreign tourists to Lithuania. It is specially noted that the inflow of tourists from Russia has diminished in recent years, whereas the tourism market in Lithuania has been replaced by tourists from the countries of the European Union. In addition to foreign tourism, the role of domestic one in Lithuania shows a tendency to increase. The text gives a valuable information on the main types of tourism in Lithuania and identifies the most important factors contributing on their development. A mention should be made that the most important tourist centers of the country are Vilnius, Trakai, Kaunas, Šiauliai, Klaipėda, Druskininkai. The article describes problems and perspective directions of tourism development in Lithuania

Key words: tourism, tourist country-specific studies, tourist stream, types of tourism, tourist center, Lithuania.

Стаття надійшла до редколегії
19.10.2017 р.

УДК 911.3:614.2

**Юрій Кушнірук,
Маргарита Яковичина**

Медичний туризм у Рівненській області: можливості та перспективи розвитку

Мета статті – з'ясувати рівень розвитку медичного туризму в Рівненській області та його потенційні можливості. Здійснено огляд офіційної статистики надання українських медичних послуг внутрішнім та іноземним туристам, розглянуто регіональні особливості природно-рекреаційних ресурсів Рівненської області. За показниками індексу конкурентоспроможності у сфері подорожей і туризму у 2017 р. Україна найвищу оцінку отримала в групі показників «здоров'я й гігієна» (8 місце), що дає підставу розглядати туристичні подорожі в Україну для лікування та оздоровлення найбільш перспективними. Проте згідно з офіційною статистикою лише 3,5 % усіх туристів, обслугованих турагентами та туроператорами, подорожували Україною з метою лікування, а медичні послуги Рівненської області іноземних туристів не цікавили взагалі. Для території Рівненської області найбільш характерні флористичні, водні, бальнеологічні й пелюдні ресурси, які мають значний потенціал для розвитку медичного туризму. Задля розвитку медичного туризму Рівненщини пропонується надати пріоритет належному забезпеченню медичних закладів кадрами та сучасним обладнанням; акредитації медичних установ за міжнародними стандартами; переглянути напрями розвитку рекреаційної діяльності; розробити ефективну рекламу природно-лікувальних ресурсів і медичних послуг тощо.

Ключові слова: медичний туризм, лікувально-оздоровчий туризм, природні рекреаційні ресурси, природні лікувальні ресурси, статистика, санаторно-курортні заклади.

Постановка наукової проблеми та її значення. Медичний туризм у світі розвивається швидкими темпами. Зміни в страхуванні, збільшення вартості медичних процедур спонукають людей шукати альтернативи. Останні тенденції свідчать про те, що на вибір туристами медичної установи також впливає наявність природних й історико-культурних ресурсів. Україна має багато привабливих рекреаційних зон з унікальними можливостями та медичних закладів із сучасним обладнанням. Найбільшими перевагами володіють ті регіони, де наявні джерела мінеральних і лікувальних вод, природні реабілітаційні центри. Відтак наша країна може стати потужним центром для медичного туризму.

Аналіз досліджень із цієї проблеми. Медичні туристи, відправляючись до іншого міста або до іншої країни, сподіваються отримати там більш кваліфіковане медичне обслуговування, або мотивом до подорожі є доступніші певні процедури чи медичні послуги [13]. Ринок медичного туризму являє собою систему економічних відносин із приводу купівлі-продажу медичних послуг та організації подорожей задля їх отримання. Проблемою розвитку ринку медичного туризму нині займаються багато українських і закордонних фахівців. Зокрема, географію медичного туризму країн Європи